

РОЛЬ ВИКЛАДАННЯ ПЕРСОНАЛІСТИЧНОЇ МОДЕЛІ БІОЕТИКИ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ МЕДИЧНОГО ФАХІВЦЯ

Н. М. Волкова, Т. І. Толокова, с. Д.–Г. Т. Терешкевич

ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України»

Сучасне коло соціальних і медичних проблем вимагає від медичного працівника володіти не лише вузькопрофесійними знаннями і технологіями, а й бути обізнаним у тонкощах людського спілкування, мати розвинені комунікативні навички, бути духовно багатою особистістю зі сформованими морально-етичними цінностями. Сучасний стрімкий розвиток біологічної науки відкрив принципово нові методи лікування хворих, відтворення організмів, нові можливості в розвитку біотехнологій. Тому медичні освітні заклади повинні готувати фахівців, які зможуть надавати цілісний духовний супровід хворим і шанувати життя і гідність людини.

THE ROLE OF TEACHING OF THE PERSONALISTIC MODEL OF BIOETHICS FOR THE MEDICAL PROFESSIONAL'S PERSONALITY FORMATION

N. M. Volkova, T. I. Tolokova, s. D.–H. T. Tereshkevych

SHEI «Ternopil State Medical University by I. Ya. Horbachevsky of MPH of Ukraine»

The medical worker should be qualified not only in his specific field and to be familiar with technologies, but also he should be a communicative, spiritual and moral person, according to the current range of health and social problems. The contemporary rapid development of biological science discovered the fundamentally new methods of treatment, reproduction of organisms, new opportunities in the biotechnology development. Therefore, the medical educational institutions should train the specialists who can provide holistic spiritual support to patients and respect the life and dignity.

Вступ. Біоетика стала логічною відповіддю на численні етичні запитання і проблеми, що з'явилися останніми десятиліттями в процесі клінічної роботи, а також під час біомедичних досліджень і експериментів. Вона покликана не тільки ідентифікувати й аналізувати конфліктні ситуації, що виникають на стику медицини, біології, філософії та юриспруденції, а й визначати конкретні шляхи їхнього розв'язання.

Метою дослідження було оцінити важливість викладання біоетики у курсі професійної підготовки медичного фахівця.

Основна частина. Схильність учнів до агресивної поведінки діагностували за опитувальником «Діагностика схильності до агресивної поведінки А. Ассінгера». Анкетували учнів старших класів серед-

ньої школи і студентів першокурсників м. Тернополя. Проводилась також діагностика агресивності за А. Ассінгером у студентів ТДМУ ім. І. Я. Горбачевського 4 курсу та студентів Вищої духовної семінарії 6 курсу. В опитуванні взяла участь 61 людина, з них 44 студенти 4 курсу ТДМУ, та 17 студентів ТВДС ім. Й. Сліпого.

Було опитано щодо індивідуального ставлення до питань біоетики молодих людей, які навчаються на першому і четвертому курсах лікувального факультету ТДМУ ім. І. Я. Горбачевського (49 і 57 чоловік відповідно), першокурсників біологічного факультету педагогічного університету (48 чоловік), одинадцятикласників ЗОШ № 5 (60 чоловік) і студентів 6 курсу ТВДС ім. Й. Сліпого (17 чоловік).

Серед студентів, які вивчали у курсі вищої освіти дисципліни біоетичного спрямування, виявлене

зниження відсотку осіб з високим рівнем агресивності. Студенти 4 курсу медуніверситету мали низький рівень агресивності у 39 %, середній – 59 % і високий – 2 % осіб. Серед студентів 6 курсу ТВДС ім. Й. Сліпого низький рівень агресивності виявлено у 29 % респондентів, середній – 71 % і жодного обстеженого з високою агресивністю.

Було виявлено, що 20 % старшокласників вважає, що починати формувати біоетичний світогляд молоді, яка навчається, доцільно вже у молодшому шкільному віці, 70 % – у старшому шкільному, а 10 % – тільки у вищому навчальному закладі.

Кожна людина неодноразово постає перед вибором: яку дорогу обрати, яких засад дотримуватись у своєму житті і т. ін. Та найбільша дилема постає для того, хто у час складних випробувань стає подібним до маятника, який не має власної визначеної позиції. Така людина обирає шлях найменшого опору, аргументуючи це тим, що різні обставини диктують свої правила життя, створюють умови для виживання. Як наслідок, людина мириться з навколишньою несправедливістю і сама починає примножувати її. Людності й обов'язку перед усім живим на планеті навчає біоетика. Ця порівняно молода наука покликана вирішувати проблеми ставлення до людського життя у всіх його проявах, аналізуючи моральність дій людини, тобто відповідність вчинків моральним нормам та цінностям у біолого-медичній галузі і в системі охорони здоров'я.

Головним завданням курсу медсестринської етики і деонтології є формування вміння студентів системно аналізувати основні етапи розвитку уявлень про медсестринську етику і деонтологію, досліджувати зміни поглядів на світ живого, працювати із науковою літературою з питань біоетики та комплексом філософських джерел для виявлення філософських засад цієї науки. Програма курсу орієнтована на аналіз зміни розуміння проблем медсестринської етики і деонтології у контексті світової наукової та філософської думки.

Вивчення медсестринської етики дозволяє студентам розширити теоретичні знання щодо біоетичного регулювання професійної діяльності, сформувати цілісне уявлення про єдність природ-

ного і соціального життя, моральні цінності в роботі середнього медперсоналу, прищепити принципами ноетики, навчити заходів профілактики соматичної та психосоматичної патології, запобіганню допущення деонтологічних, професійних та загальнолюдських помилок.

Серед якостей особистості медичної сестри важливе значення надається високому професіоналізму, гуманності та милосердю, глибокому розумінню громадського значення своєї роботи, готовності цілком віддати себе обраній професії, навіть у найтяжчих умовах [3]. Особистість медичної сестри вбачається як органічний сплав високих моральних якостей, загальної освіченості, професійної ерудиції та майстерності. Медична сестра покликана оберігати людське життя, починаючи з зачаття, і не повинна використовувати медичні знання в збиток нормам гуманності. Етичною основою професії медичної сестри є гуманізм та милосердя, повага до невід'ємних прав людини і громадянина. Відновлення і покращення здоров'я пацієнта є для медичної сестри найвищою винагородою за її працю.

Традиційна духовно-релігійна орієнтація українського народу є сприятливим підґрунтям для поширення біоетичних знань у суспільстві. Духовне джерело – церква, може сприяти поширенню персоналістичної концепції біоетики, яка проголошує високу цінність особистості людини, людського життя, підносить розуміння гідності людини.

Система медико-біологічних знань і досліджень, об'єктом яких є людина, що, здавалося б, само по собі забезпечує їх гуманістичну орієнтацію, як це не парадоксально, не є винятком. Навпаки – в цій галузі випробовується особливо гостра потреба в гуманістичному осмисленні процесів, що відбуваються, і тому тут аналіз взаємодії природного і гуманістичного знання набуває першорядного значення.

Висновок. Таким чином, потребою сьогодення є запровадження викладання у вищих навчальних закладах, зокрема медичного профілю, персоналістичної біоетики як світоглядної дисципліни, котра повинна бути наріжним каменем формування зрілої особистості фахівця.

ЛІТЕРАТУРА

1. Розов В. І. Адаптивні антистресові психотехнології: навч. посібн. / В. І. Розов. – К. : Кондор, 2005 – № 4. – 276 с.
2. Міняйлова А. В. Реалізація педагогічної технології гуманістичного виховання студентів у навчально-вихов-

ному процесі технічних університетів / А. В. Міняйлова // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – 2010. – № 7 (194), Ч. II. – С. 26–33.

3. Барна О. М. Серцева недостатність у ракурсі гендерних відмінностей / О. М. Барна // Серцева недостатність. – 2009. – № 2. – С. 59–67.